

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Son 10 Jild 4
2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 10 (4) - 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалохонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Муҳаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолiddиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Аҳмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Эргашев Икром Абдурасулович – юридик фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пулатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабобевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:
(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Jale Özlem, Murodaliev Rakhmonali, Askarov Ollabergan</i> ABOUT ARCHAEOLOGICAL SURVEY IN TASHKENT REGION (2022)	9-17
<i>Хомиджонова Мафтунахон</i> АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ СЕВЕРО-ЗАПАДНОЙ УСТРУШАНЫ, В ЧАСТНОСТИ БАСЕЙНА ЗААМИНСУ	18-26
<i>Nigʻmatullayev Ibrohim</i> SHIA JAMOALARINING MUQADDAS JOYLARI VA ZIYORATLARI	27-32
<i>Arslonbekov Nursulton</i> ZIYOVUDDINXON IBN ESHON BOBOXONNING ARAB MAMLAKATLARIDA BOʻLGAN DASTLABKI SAFARI VA UNING NATIJALARI	33-36
<i>Nasirillayeva Nodirabegim</i> ABDULLA NOSIROVNING “TURON” KUTUBXONASIDAGI FAOILAYATI	37-42
<i>Tuyev Fazliddin</i> NAVOIY VILOYATIDA SOGʻLIQNI SAQLASH BORASIDA OʻZARO TASHQI HAMKORLIK ALOQALARI	43-47
<i>Davlatova Shoir</i> TURKISTON SOVET AVTONOMIYASINING EʻLON QILINISHI VA OʻLKADA BOLSHEVIKLARNING BOSHQARUV TASHKILOTLARI	48-53
<i>Muminov Azizbek</i> TURIZM SOHASIDA EKOLOGIK BILIM VA EKOLOGIK MADANIYATNI YUKSALTIRISH	54-59
<i>Abdullayev Elbek</i> AMIR TEMUR VA MUZAFFARIYLAR DAVLATI OʻRTASIDA MUNOSABATLARNI YOʻLGA QOʻYILISHI	60-63
<i>Turgʻunov Sherzod</i> NAMANGAN VILOYATI SANOAT KORXONALARIDA MEHNATKASHLAR UCHUN YARATILGAN SOGʻLIKNI SAQLASH, SPORT-SOGʻLOMLASHTIRISH VA MADANIY – MAʼRIFIY SOHADAGI SHAROITLAR HAQIDA FIKR MULOHAZALAR	64-71

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Berdaliyeva Muxabbatxon</i> OʻZBEKISTONDA UY-JOYNI MOLIYALASHTIRISHNI TARTIBGA SOLISH: IQTISODIY VA HUQUQIY JIHATLARI	72-79
<i>Ergashev Jahongir</i> KICHIK BIZNES FAOLIYATIDA TAʼMINOT ZANJIRINI BOSHQARISHNING NAZARIY JIHATLARI	80-84
<i>Imomov Xolmurod</i> TAʼLIM XIZMATLARI BOZORIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI	85-90

<i>Атамуродов Шерзод, Самадов Салоҳиддин</i> ИННОВАЦИОН ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТНИ МОЛИЯЛАШТИРИШНИНГ НАЗАРИЙ- УСЛУБИЙ АСОСЛАРИ	91-99
<i>Қодиров Музаффар</i> РАҚОБАТ МУҲИТИДА ТАШКИЛОТЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ СТРАТЕГИЯСИ САМАРАДОРЛИГИНИ БАҲОЛАШНИНГ УСЛУБИЙ АСОСЛАРИ	100-108
<i>Amiriddinova Muslima</i> ANALYSIS OF TOURISM SERVICE TYPE AND GENERAL CATERING TO INCREASE THE TRAFFIC AND TRAFFIC	109-114
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Yuldashev Tazabay</i> DARVIN VA MARKS TA'LIMOTI INSON BORLIG'INI OBYEKTIV TUSHUNTIRISHNING XULOSASI SIFATIDA	115-119
<i>Sultanov Og'abek</i> SHARQDA YOSHLAR MAS'ULIYATIGA DOIR FALSAFIY QARASHLAR RIVOJI	120-123
<i>Tursunkulova Shaxnoza</i> HADISLARDA INSONNING GO'ZAL FAZILATLARI XUSUSIDA	124-127
<i>Khushbokov Oybek</i> THE "TEACHER" PHENOMENON IN THE HISTORICAL AND PHILOSOPHICAL SPACE OF CULTURE	128-134
<i>Tojaliyev Abduqosim</i> YANGI O'ZBEKISTON TARAQQIYOTIDA ZAMONAVIY KADRLAR TAYYORLASH TIZIMINING INNOVATSION ISTIQBOLLARI	135-139
<i>Sadullaeva Matluba</i> NUMBER AS THE ESSENCE OF THINGS: PYTHAGOREAN PHILOSOPHY	140-145
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Mirzakamolova Maftuna</i> ASSOSIATIV LINGVISTIKA VA UNING XUSUSIYATLARI	146-150
<i>Temirova Hayotxon</i> DIALECT CLASSIFICATION AND PHONETIC CHARACTERISTICS OF UZBEK DIALECTS IN THE SURKHANDARYA REGION	151-155
<i>Surmilova Elena</i> LINGUISTIC AND CULTURAL CHARACTERISTICS OF TONGUE TWISTERS: A LITERATURE REVIEW	156-164
<i>Mahmudova Nigoraxon</i> PRAGMALINGVISTIKADA IKKI YO'NALISH	165-169
<i>Ergasheva Gulshan</i> NEMISCHA FRAZEOLOGIZMLARNING STRUKTUR-SEMANTIK TAHLILI (INSON INTELLEKTUAL SALOHİYATINI IFODALOVCHI IBORALAR MISOLIDA)	170-174
<i>Masharipova Valentina</i> DIFFICULTIES CLASSIFYING PARALINGUISTIC MEANS IN A LITERARY TEXT	175-182

Ibragimova Gulshan

O‘ZBEK SHOIRLARI VA ADIBLARI IJODIDA CHINOR DARAXTI OBRAZI 183-188

12.00.00 – YURIDIK FANLAR*Халиқулов Комолиддин*“COMITAS GENTIUM” ДОКТРИНАСИННИНГ ХОРИЖИЙ ДАВЛАТ СУД
ҚАРОПЛАРИНИ ТАҲ ОЛИШ ВА ИЖРО ЭТИШГА ТАЪСИРИ 189-195*Yakubov Xushnudbek*

TERRORIZMNING KELIB CHIQISH SABAB VA OMILLARI 196-202

*Mutalov Oybek*O‘ZBEKISTONDA ELEKTRON SHARTNOMALARNING HUQUQIY TARTIBI:
MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR 203-208*O‘razbayev Laziz*DAVLAT BUYURTMASI ASOSIDA YARATILGAN MUALLIFLIK HUQUQI
OBYEKTLARINING HAMDA XIZMAT ASARINING O‘ZIGA XOS JIHATLARI 209-214*Arslonqulova Aziza*INTELLEKTUAL MULK HUQUQINI XALQARO XUSUSIY HUQUQDA TARTIBGA
SOLISH MASALALARI 215-219**13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI***Saidova Kamola*КОМПАРАТИВНЫЙ АНАЛИЗ РОЛИ ШКОЛЫ И УНИВЕРСИТЕТА В ВОСПИТАНИИ
ЗАПАДНОЙ МОЛОДЕЖИ 220-225*Jumaniyozova Muhayyo*OLIIY TA'LIMDA IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNI O'QITISHGA
KREATIV YONDASHUVNING ZARURATI 226-232*O'smanova Diloromxon*BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARINING ADABIY-NUTQIY KOMPETENSIYALARINI
SHAKLLANTIRISH VA TASHXISLASHNING ASOSIY MEZONLARINI ANIQLASH 233-240*Nasriddinov Dadaxon*OLIIY HARBIIY TA'LIMDA FIZIKA O'QITISH SAMARADORLIGINI MOBIL ILOVALAR VA
ROBOTOTEXNIKA ELEMENTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YUZASIDAN
AMALGA OSHIRILGAN ISHLAR 241-250*Fayziyeva Dildora, Rajabova Gulchexra*BO'LAJAK PEDAGOGLARNING MEDIA KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH
ISTIQBOLLARI 251-259*Marhabo Sayfulloyevna*BUXORO JADIDLARINING TA'LIM-TARBIYAGA OID ASARLARIDA MILLIY
TARBIYA MUAMMO SIFATIDA 260-267*Юсупов Лутфуллоҳ*

КРЕАТИВ ТАЪЛИМНИ ЖАМИЯТ РАВНАҚИДАГИ АҲАМИЯТИ 268-272

Norboyev Farhod

INNOVATSIYALAR MANBALARI: AKTYOR-TARMOQ NAZARIYASI 273-278

Received: 30 September 2024

Accepted: 5 October 2024

Published: 15 October 2024

Article / Original Paper

ANALYSIS OF TOURISM SERVICE TYPE AND GENERAL CATERING TO INCREASE THE TRAFFIC AND TRAFFIC.

Amiriddinova Muslima,

an independent researcher at “Silk Road” University of Tourism and Cultural Heritage and is an assistant teacher at “Silk Road” University of Tourism and Cultural Heritage.

E-mail: amiriddinovamuslima@gmail.com

Abstract. In the article, one of the services in the field of tourism, the need to improve and evaluate the efficiency of the catering industry, its important aspects, and a development model were developed. In order to analyze the efficiency of public catering establishments, an analysis of the age and gender of tourists was carried out, and a proposal for evaluation mechanisms was shown based on the analysis of which types of tourists visit catering establishments more often.

Key words: Tourism, restaurants, service, restaurant, restaurant activities, assessment models, age statistics, gender statistics, development mechanisms.

TURIZM SOHASIDA XIZMAT KO'RSATISH TURALARI VA UMUMIY OVQATLANISH SHOXOBCHALARINING FAOLIYATI SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH VA BAHOLASH.

Amiriddinova Muslima,

“Ipak Yo‘li” turizm va madaniy meros xalqaro universiteti mustaqil izlanuvchi va “Ipak Yo‘li” turizm va madaniy meros xalqaro universiteti assistent-o‘qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada turizm sohasida xizmatlardan biri bo‘lmish umumiy ovqatlanish shoxobchalarining faoliyati samaradorligini oshirish hamda baholash zaruriyati va muhim jihatlari rivojlanish modeli ishlab chiqilgan. Umumiy ovqatlanish shoxobchalarini faoliyatini samaradorligini tahlil qilish uchun turistlarning yosh, gender tahlili olib borilgan bo‘lib qaysi turdagi turistlar ko‘proq umumiy ovqatlanish shoxobchalariga tashrif buyurishi bo‘yicha tahlillar asosida baholashga oid mexanizmlar taklifi ko‘rsatib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: Turizm, umumiy ovqatlanish shoxobchalari, xizmat ko‘rsatish, restoran, shoxobchalar faoliyati, baholash modellari, yosh statistika, gender statistika, rivojlanish mexanizmlari.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I10Y2024N16>

Kirish. Bugungi kunda mamlakatimizda umumiy ovqatlanish shoxobchalarining faoliyati samaradorligini oshirish bo‘yicha ko‘plab ishlar olib borilmoqda, shu jumladan O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 27 iyuldagi PQ-238-son qaroriga “Umumiy ovqatlanish shoxobchalari, shuningdek restoran va kafelarda ko‘rsatiladigan xizmatlar sifatini yanada oshirish, jahon standartlari talablari asosida ularning faoliyatini yo‘lga qo‘yish maqsadida ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o‘zgarishi vaziriga “Mishlen” yulduzini O‘zbekistonga jalb qilish bo‘yicha muzokaralar o‘tkazish va kolatini berish” va amalga oshirish shakli amaliy chora-tadbirlar hisoblanib, amalga oshirish muddati 2023-2024 yillarda

hamda moliyalashtirish mansabi Turizmni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi va mahalliy budjet mablag'lari hisoblanib, mas'ul ijrochi "Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi" Aziz Abduxakimov [1-PQ-238-son]. Qarorga muvofiq mamalakatimizda umumiy ovqatlanish faoliyatini tahlil qilish hamda bu shoxobchalarining xizmat ko'rsatish darajani baholash keng ko'lamda tahlil qilinmoqda. Biroq, ko'pgina shoxobchalarda xizmat ko'rsatish sifati, gigiyenik talablarning bajarilishi va mijozlarni jalb qilishda muammolar mavjud. Shuningdek, bozorning yuqori segmenti (elita va lyuks restoranlari) va past segmenti (arzon kafe va oshxonalar) o'rtasida raqobat darajasi sezilarli. Umumiy oqatlanish shoxobchalarining samaradorligini oshirish uchun quyidagi choralar ko'rish lozim. Mamlakatimizda restoran biznesi hududlarda turistik xizmatlar samaradorligini va sifatini oshirish mexanizmlari takomillashib bormoqda va so'nggi yillarda umumiy ovqatlanish shoxobchalariga tashrif buyurish darajasi sezilarli darajada o'sib bormoqda. Iqtisodiy o'sish, turizmning rivojlanishi va aholining daromad darajasining oshishi bu sohaning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatdi. Shu bilan birga, turizm O'zbekiston iqtisodiyotining muhim tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Shu sababli, hududlarda turistik xizmatlarning samaradorligini va sifatini oshirish mamlakatning umumiy iqtisodiy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Hududiy turistik xizmatlarning asosiy muammolari sifatida xizmat ko'rsatish madaniyatining past darajasi, zamonaviy infratuzilmaning yetishmasligi va marketing strategiyalarining sustligi ko'rsatilishi mumkin.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. O'zbekistonda turizm sohasini rivojlantirish, turistlarga xizmat ko'rsatish tizimini kengaytirish va ular uchun barcha sharoitlarni yaratish maqsadida yangi turistik majmualar, mehmonxonalar, kempinglar, restoranlar, barlar, transport sohalari, qurilish uchun katta mablag'lar ajratilmoqda. Bunday sur'atda turizm sohasini rivojlantirish albatta umumiy ovqatlantirish korxonalar faoliyatini rivojlantirishga olib keladi. Chunki barcha turistlar ham xalqaro turistlar, ham ichki turistlar bo'lsin, umumiy ovqatlantirish korxonalaridan bo'lgan restoran xizmatidan foydalanadilar [6-21b]. Aks holda insonlar ovqatlantirish uchun barcha mahsulotlarni o'zlari bilan olib yurishi yoki uy sharoitlarida tayyorlab, iste'mol qilishi kerak bo'ladi. Ammo turistlarda bunday imkoniyatlar yo'q, shuning uchun ham ular ovqatlantirish xizmatidan foydalanishga majburdir va mana shu holatlarning mavjud bo'lishi turizmda umumiy ovqatlantirishni uyg'un holda rivojlantirishi uchun imkon beradi. Shuning uchun ham turizmda asosiy xizmat turlaridan birini ovqatlantirish xizmati tashkil etadi [5-12b].

Umumiy ovqatlanish xizmati turizm sanoatida hal qiluvchi rol o'ynaydi, bu umumiy sayohat tajribasiga sezilarli ta'sir qiladi. U mehmonxonalarda, restoranlarda, tadbirlarda yoki reyslar va kruizlar kabi transportda sayyohlarga oziq-ovqat va ichimliklar xizmatlarini ko'rsatishni o'z ichiga oladi. Umumiy ovqatlanish xizmatlari turistik tajribaga bevosita ta'sir qiladi [2-9b]. Yuqori sifatli oziq-ovqat va ajoyib xizmat ijobiy sharhlarga olib kelishi va biznesni takrorlashi mumkin. Tadqiqotchi professor Gupta tomonidan olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatadiki, ovqatlanish tajribasi sayyohlarning umumiy qoniqishida hal qiluvchi omil bo'lib, ularning yo'nalishlarga qayta tashrif buyurish va tavsiya etish niyatlariga ta'sir qiladi [3-8b]. Umumiy ovqatlantirish korxonalari-pazandalik mahsulotlarini tayyorlaydigan va ularni mijozlarga yetkazib berishni tashkil etadigan maskandir. Ishlab chiqarish faoliyati turiga qarab umumiy ovqatlantirish korxonalari quyidagilarga bo'linadi: restoran, kafe, bar, bufet, tamaddixon, oshxona va boshqalar. Korxonalar ishlab chiqarishni to'la amalga oshirgan holda xomashyoni qayta ishlaydi, chala tayyor va tayyor mahsulot ishlab chiqaradi, so'ngra o'zlari zallarda, bufet va taomlar magazinlarida ularni sotadi. Turlari, joylashgan joyi, moddiy – texnika jihozlanish darajasi va hajmiga qarab umumiy ovqatlantirish korxonalari turlar va sinflarga bo'linadi.

Restoran – bu oziq-ovqat mahsulotlarining barcha turlaridan keng assortimentda murakkab tayyorlash texnologiyasiga ega bo'lgan taomlarni, shu jumladan buyurtma bo'yicha tayyorlanadigan taomlarni, ekzotik taomlarni, hamirli konditer va bulochka mahsulotlarini

ishlab chiqaradigan, keng assortimentda alkogolli, issiq va sovuq ichimliklarni, sotib olingan mahsulotlarni, shu jumladan tamaki mahsulotlarini iste'molchilarga taklif qiladigan korxonalar [4-18b]. Restoranlarda yana individual buyurtmalar asosida ham juda ko'p salat va taomlar tayyorlashi bilan birga yevropacha hamda milliy ovqatlar ham tortiq qilinadi. Xizmatlar ko'rsatiladigan mehmonlarning soni bo'yicha restoranlar kichkina (10-15 kishigacha) va katta (500 kishi va undan ortiq) restoranlarga bo'linadi. Restoranlarda tushliklar va kechqurungi nonushta tashkil etiladi. Milliy oshxonaga ega bo'lgan restoranlar ham mavjud. Dunyoda italyanacha, xitoycha, grekcha, turkcha, inglizcha, amerikacha, hindcha, fransuzcha, nemischa kabi restoranlar juda mashhur [5-17b]. Ularning ayrimlari narxlarining juda arzonligi bilan ajralib tursa, ayrimlari esa qimmatligi bilan ajralib turadi.

Yuqoridan kelib chiqib, umumiy ovqatlanish shoxobchalarining faoliyati tahlil qilish va baholashda avvalam bor mizojning xohish istaklarini va qayerda ochilgan lokatsiyasiga qarab tahlil qilsa bo'ladi va faoliyat tahlili natijasida insonlarga, turistlarga yengillik kirgizish maqsadida tashkil qilingan xizmat bo'lim ovqatga bo'lgan talabni sayohat davomida kamaytirish yoki yangicha mahalliy ovqatlardan tanovul qilish va qo'shimcha shart-sharoitlar yaratadi va buning uchun tahlil statistik tahlilni o'rganib baholash kerak bo'ladi.

Metodologiya. Tadqiqotimiz turizm sohasida umumiy ovqatlanish shoxobchalarining faoliyatini samaradorligini oshirish bo'yicha tendensiyalar hamda baholash maqsadida olib borilgan bo'lib, aniq vazifalar tahlillar belgilab olindi. Tadqiqot jarayonida amaliy materiallarni taqqoslash, statistika va jadvallar yordamida tahlil ishlarini olib borilgan, undagi natijalar asosida aniq xulosa va takliflar bayon qilingan.

Tahlil va natijalar. Umumiy ovqatlantirish korxonalarini to'g'ri joylashtirish – aholini ish joyida, manzilida, dam olishida ovqatlantirishni to'la ta'minlashdan iborat. Umumiy ovqatlantirish korxonalarini ochishda quyidagi holatlar hisobga olinadi: aholining miqdori, uning tarkibi va ehtiyoj qobiliyati, geografik sharoit, ishlab chiqarish korxonasi va aholi yashaydigan joylarning uzoq-yaqinligi. Shundagina umumiy ovqatlantirish korxonasidan aholi yaxshi foydalanishi mumkin. Aholi zich joylashgan yirik shaharlarda xalqning qaysi tomonga qarab ko'proq harakat qilishi ham hisobga olinib, ovqatlantirish maskani ochiladi. Shuning bilan birga faqat shu atrofda yashaydigan aholi, yaqin-o'rtadagi korxonalar, muassasa xodimlarigina emas, balki keladigan mehmonlar ham nazardan chetda qolmasligi kerak. Kundalik ehtiyoj, haridorlar sotib oladigan mahsulotlar ketishini, ayniqsa, ovqat magazini xodimlari bilishlari kerak. Bunday magazinlar shu hududda yashovchi aholiga juda qo'l keladi. Ayniqsa, yaqin o'rtada mehnat qiladigan kishilar tez ovqatlantirishi va kerakli mahsulotlarni uylariga olib ketishlari mumkin. Shuning uchun bunday magazinlar 5–10 daqiqalik masofada, 500 m radiusda bo'lishi maqsadga muvofiqdir. Aholi zich joylashmagan shaharlarda magazinlargacha masofa 800 m gacha bo'lishi, haridorlar 15 daqiqadan ortiq yurmasligi kerak.

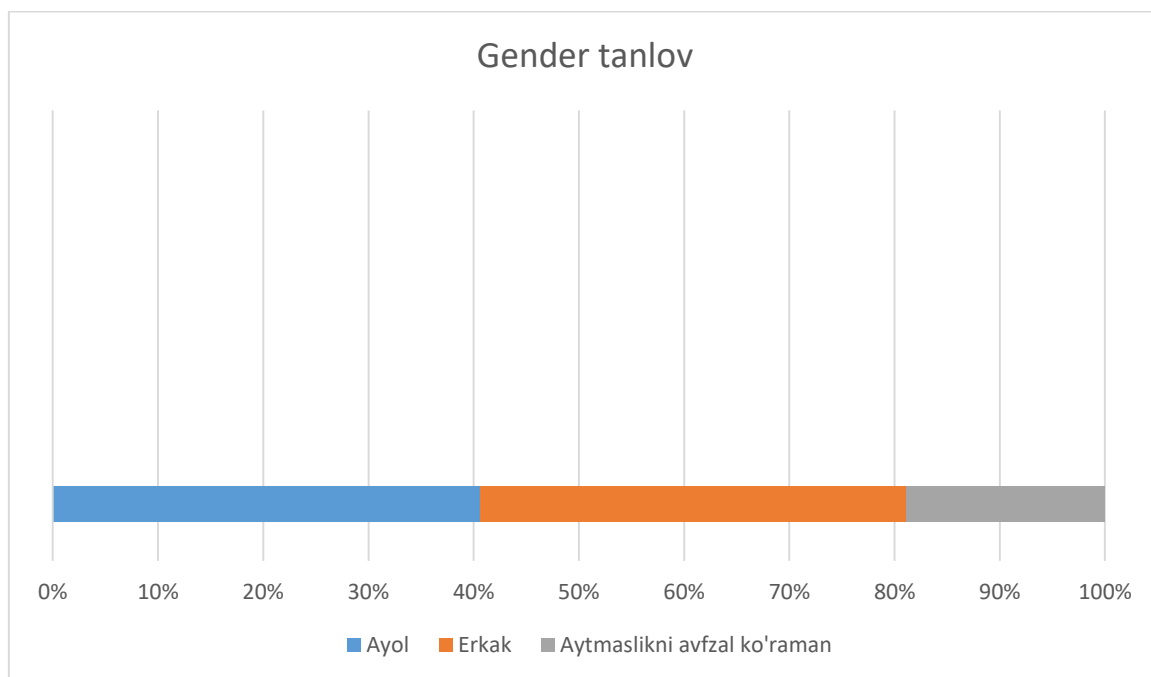
Faoliyat samaradorligini oshirish yo'llarini tahlil qilish choralari¹

¹ Muallif ishi

1. Sifat nazorati va gigiyenik me'yorlarga rioya qilish:	Xizmat ko'rsatish sifati va gigiyenik talablarga rioya qilishning qat'iy nazorati, tegishli organlar tomonidan muntazam tekshiruvlar o'tkazilishi kerak.
2. Kadrlar malakasini oshirish:	Oshpazlar va xizmat ko'rsatuvchi xodimlar malaksini oshirish, ularni yangi taomlar tayyorlash texnologiyalari bilan tanishtirish zarur.
3. Mijozlarga yo'naltirilgan xizmat ko'rsatish:	Shoxobchalar mijozlarning ehtiyojlarini chuqur tahlil qilib, shunga mos xizmat ko'rsatish tizimini ishlab chiqishlari lozim.
4. Raqamli texnologiyalarni qo'llash:	Mobil ilovalar va onlayn buyurtma tizimlarini joriy qilish, mijozlar bilan aloqa qilishda raqamli vositalardan foydalanish zarur.
5. Menyuni diversifikatsiya qilish:	Har xil taom turlarini taklif etish va milliy taomlar bilan birga xalqaro taomlarni ham menyuga qo'shish orqali mijozlarni jalb qilish lozim

Yuqoridagi tahlil va takliflar O'zbekistonning restoran biznesi hamda umumiy ovqatlanish shoxobchalarining samaradorligini oshirishga, shuningdek, hududlarda turistik xizmatlar sifatini yaxshilashga xizmat qilishi mumkin.

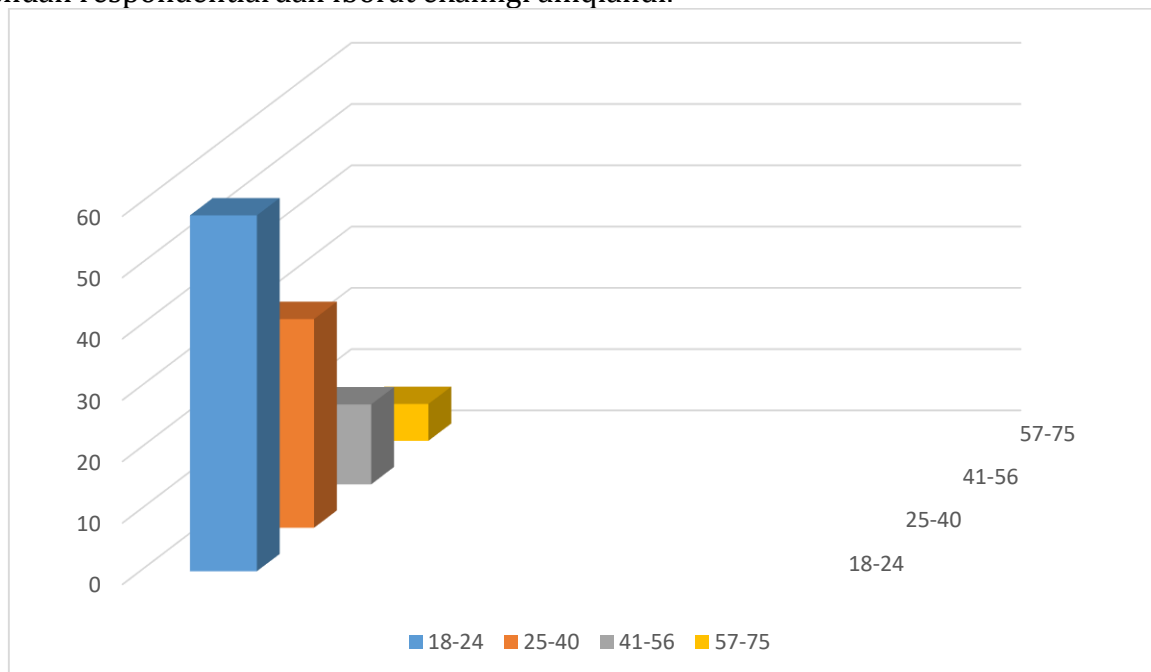
Umumiy ovqatlanish shoxobchalari faoliyati samaradorligi bo'yicha so'rovnoma o'takazildi, ya'ni Samarqandga tashrif buyuruvchi turistlar o'rtasida bo'lib o'tib turistlarning 110 nafari so'rovnomada qatnashdi. Ushbu tadqiqotda asosiy tahlil umumiy ovqatlanish shoxobchalariga qaysi yoshdagi turistlar tashrif buyurilishi va yoshi, jinsini tahlil qilib sayohat paytida oziq-ovqat iste'mol qilishni afzal ko'rish bilan bog'liq savollar beriladi, ya'ni xatti-harakatlarni sotib olishni o'lchaydi va savollar tug'iladi: oziq-ovqat va ovqatlanish sayohat qilish uchun motivatsiya sifatida qanchalik muhimligi ko'zda tutilgan.

1

So'rovnoma asosida turistlarning talablari bugungi kunda klassik restoranga borib taomlanishga bo'lgan talabi ko'proqmi yoki tez xizmat ko'rsatadigan umumiy ovqatlanish shoxobchalariga tashrif buyurishadi degan savolga turistlarining ko'p qismi ya'ni 110 ta turistlarning ya'ni 68% umumiy ovqatlanish shoxobchalariga tashrif buyurishadi.

Yosh tahlili. Statistika tahlilining keyingi qismida yosh darajasini tahlil qilish bo'lib, yosh potensial chalkash o'zgaruvchi sifatida baholandi. Namunaviy guruhni baholashda, 110 respondentlarning 59 yoki 53.6% 18-24 yoshda, 35 yoki 31.8% 25-40, 13 yoshda 41-56 va 57-75 yoshdan respondentlardan iborat ekanligi aniqlandi.

So'rovnoma asosida o'tkazilgan statistik tahlil natijasiga ko'ra quyidagi panel diagrammasini ko'rishimiz mumkin va bu diagrammaga asosan ko'pchilik, ya'ni 18-24 yosh oralig'idagi respondentlar umumiy ovqatlanish shoxobchalarida taomlanishni afzal ko'rishadi.

Xulosa. Tadqiqot doirasida hududlarda umumiy ovqatlanish shahobchalarining faoliyati samaradorligini tahlil qilish va baholash maqsadida turizm tarmoqlari statistikasini

¹ Muallif ishi

tahlil qilish. Ya'ni so'rovnomada qatnashgan respondentlarning umumiy ovqatlanish shoxobchalariga bo'lgan talab va istaklari yosh jihatdan, gender tahlil jihatdan, oilaviy statusi jihatidan va ta'lim sohasi bo'yicha qisqa statistik tahlil o'tkazildi. Tahlillar natijasi shuni ko'rsatdiki erkaklarning deyarli 18-24 yosh oralig'ida va oilaviy statusiday yolg'iz bo'lgan erkak respondentlar umumiy ovqatlanish shoxobchalariga borib tanovul qilishlikni afzal ko'rishar ekan.

Malakatimizda turistik mexanizmlarni oshirish bo'yicha ko'plab amallat bajarilmoqda, shu jumladan hududlarda turistik xizmatlarning samaradorligini oshirish uchun quyidagi mexanizmlarni takomillashtirish lozim va ular quyidagilardan iborat:

1. Turizm infratuzilmasini rivojlantirish:	Yangi mehmonxonalar, restoranlar va dam olish maskanlarini qurish, mavjudlarini esa modernizatsiya qilish zarur. Bu turistlarga yuqori darajada xizmat ko'rsatishga imkon beradi.
2. Kadrlar tayyorlash va malakasini oshirish:	Xizmat ko'rsatish sohasida ishlaydigan kadrlarning malakasini oshirish va xalqaro me'yorlarga mos keladigan xizmat ko'rsatish madaniyatini shakllantirish zarur.
3. Marketing va reklama strategiyalarini rivojlantirish:	Hududiy turizm obyektlarini reklama qilish, brending va marketing kampaniyalarini kuchaytirish orqali turistlarni jalb qilish lozim.
4. Mahalliy aholi bilan hamkorlik:	Mahalliy aholini turistik xizmatlarni ko'rsatishga jalb qilish va ularni turizmning foydasi haqida xabardor qilish zarur. ¹

Адабиётлар/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 27 iyuldagi PQ-238-son "Umumiy ovqatlanish shoxobchalari, shuningdek restoran va kafelarda ko'rsatiladigan xizmatlar sifatini yanada oshirish, jahon standartlari talablari asosida ularning faoliyatini yo'lga qo'yish maqsadida ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vaziriga «Mishlen» yulduzini O'zbekistonga jalb qilish bo'yicha muzokaralar o'tkazish vakolatini berish" gi Qarori.
2. Hall, C. M., & Mitchell, R. D. (2001). Wine and food tourism. In: Douglas N, Douglas N, and Derrett R (eds) Special Interest Tourism. Milton, Queensland: John Wiley and Sons Australia, Ltd., pp. 307–329.
3. Gupta, S., McLaughlin, E., & Gomez, M. (2007). Guest satisfaction and restaurant performance. Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly, 48(3), 284-298.
4. Gyimóthy, S., & Mykletun, R. J. (2009). Scary food: Commodifying culinary heritage as meal adventures in tourism. Journal of vacation marketing, 15(3), 259-273.
5. Muhammedov M.M. va boshqalar. Xizmat ko'rsatish sohasi va turizmni rivojlantirishning nazariy asoslari. //Monografiya. S.: "Zarafshon" nashriyoti, 2017. – 300 b
6. Safarov B.Sh. Milliy turizm xizmatlar bozorini innovatsion rivojlantirishning metodologik asoslari // Monografiya. –T.: "Fan va texnologiya" nashriyoti, 2016. 184 b.
7. Tuxliev I.S., Qudratov G'X., Pardaev M.Q. Turizmni rejalashtirish. Darslik. -T.: "Iqtisod-Moliya" nashriyoti, 2010. – 238 b.

¹ Muallif ishi

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 10 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).